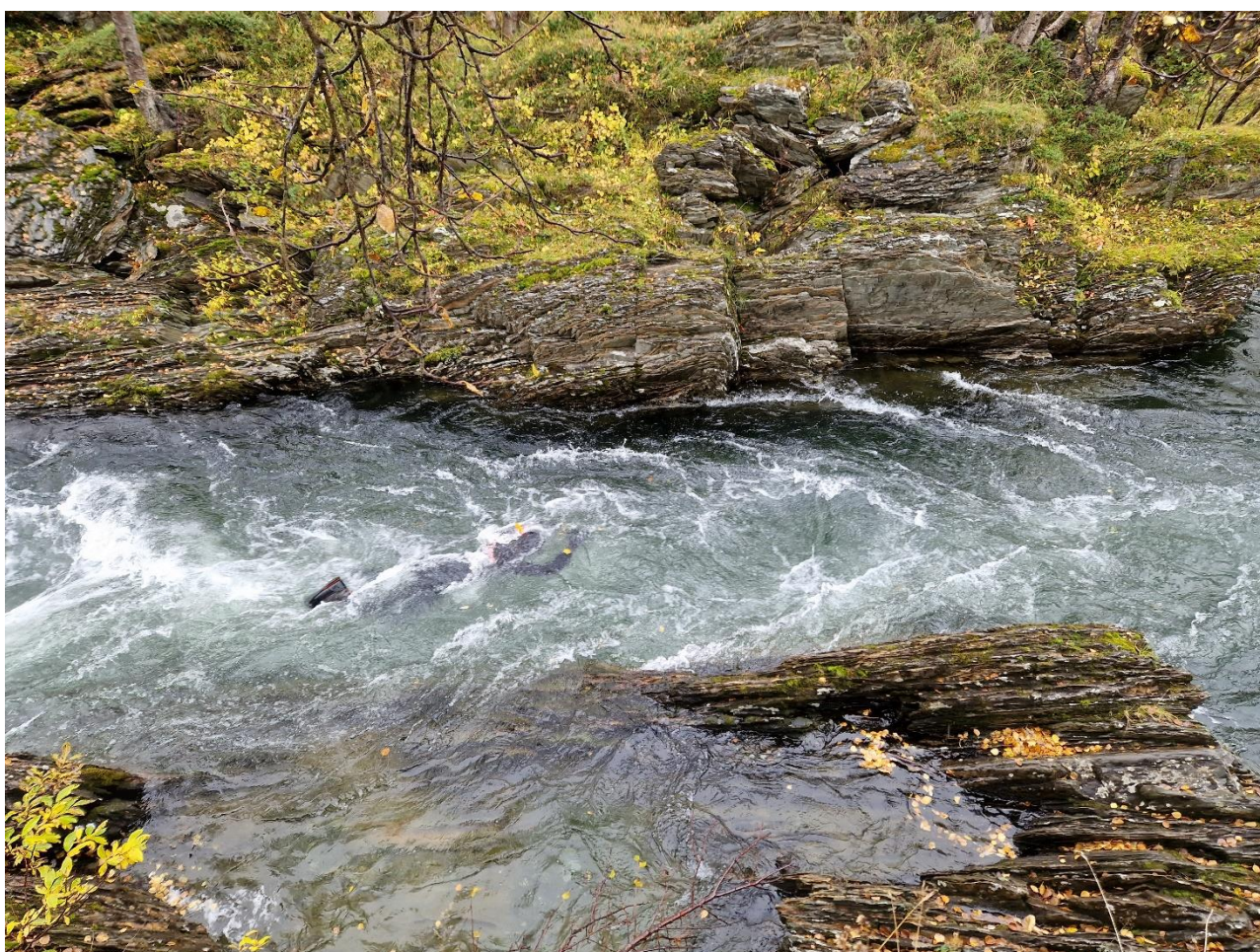

Overvåking av innsig og eventuelt uttak av laks rømt fra Cermaqs lokalitet 45017 Bakfjorden 2022

Akvaplan-niva AS Rapport: 2023\$ 64345

Forsidebilde: Snorkling i Kvalsundelva.

Foto: Jenny Jensen, Akvaplan-niva

Overvåking av innsig og eventuelt uttak av laks rømt fra Cermaq lokalitet 45017 Bakfjorden 2022

Forfatter(e) Jenny Jensen, Armand Moe Nes.

Dato 30.01.2023
Rapport nr. 2023\$ 64345
Antall sider 13
Distribusjon Gjennom kunden
Kunde Cermaq Norway AS
Kontaktperson Ingunn Johnsen

Sammendrag

Etter en rømming i perioden februar – mai 2022 på grunn av et hull i en not ved Cermaq Norways lokalitet 45017 Bakfjorden, ble selskapet pålagt overvåking og eventuelt uttak av rømt oppdrettslaks i vassdragene Repparfjordelva, Kvalsundelva, Snefjordvassdraget, Lafjordelva, Hamneelva og Russelva. Det ble avtalt med Fiskeridirektoratet at det skulle utføres en overvåking ved snorkling i vassdragene og eventuelt uttak med harpun. I tillegg til oppfølging av de allerede etablerte systemene i de forskjellige vassdragene. Russelva overvåkes allerede i OURO-programmet. I småelvene (Kvalsundelva, Hamneelva, Snefjordvassdraget og Lafjordelva) ble det ikke påvist oppdrettslaks. Dette er små vassdrag og det var gode forhold under feltarbeidet. I Repparfjordelva ble to oppdrettslaks fanget i løpet av fiskesesongen (skjellprøver), men disse fiskene hadde ikke størrelser som tilsa at de stammet fra rømmingen i Bakfjorden. Ved gytefisktellinger i elven i september ble det observert to laks i flomålet der utførende personell uttrykket noe usikkerhet rundt opprinnelsen til laksene, men disse kunne ikke gjenfinnes i to påfølgende feltrunder inkludert i denne undersøkelsen. Det var heller ingen oppdrettslaks i overvåkingsfisket som utføres om høsten (skjellprøver), og ingen oppdrettslaks i størrele som overensstemmer med rømmingen fra Bakfjorlokaliteten ble observert på kamera som var plassert i nedre del av elven 15 juli – 15 oktober. I Russelva, som er kjent for å tiltrekke seg oppdrettslaks, ble det i regi OURO tatt ut 3 oppdrettslaks i løpet av to feltrunder i størrelse som overensstemmer med rømmingen fra Bakfjorden. Det virker altså som at den overlevende rømte fisken som ble gjenfunnet i nærområdet ble fanget opp av det allerede etablerte OURO-prosjektet, og at det ikke var store mengder fisk som eventuelt vandret opp i de undersøkte elvene.

Godkjenninger

Jenny Jensen

Guttorm N. Christensen

Prosjektleder

Kvalitetskontroll rapport

Innholdsfortegnelse

1	BESKRIVELSE AV OPPDRAGET	4
2	OMRÅDEBESKRIVELSE	5
2.1	Generelt	5
2.2	Beskrivelse av fangst og etablerte overvåkingsopplegg i elvene	5
3	METODE OG RESULTATER	7
4	VURDERING	9
	BILDER FRA FELTARBEIDET I VASSDRAGENE.....	10

1 Beskrivelse av oppdraget

Cermaq Norway AS meldte 27. mai 2022 en rømming fra lokalitet 45017 Bakfjorden, etter at en rutinekontroll med ROV avdekket en større skade på en not i anlegget (ca. 1x1 m stort hull på ca. 5 m dyp). Fisken hadde en snittvekt på i underkant av 4 kilo da rømmingen ble oppdaget.

Etter utslakting av den aktuelle merden (merd 9) oppga selskapet en manko på ca. 13 000 fisk, og det er i ettertid beregnet en manglende biomasse tilsvarende 7303 individer på grunn av hullet i merden. De ble av Fiskeridirektoratet pålagt overvåking og uttak av rømt laks i Repparfjordelva, Kvalsundelva, Russelva, Snefjordvassdraget, Hamneelva og Lafjordelva (sak 22/9358).

Laksen rømte mellom februar og mai 2022. Snittvekten i den aktuelle merden var ved rutinekontroll i februar 2022 i underkant av 3 kg og ved rutinekontroll i mai 2022 i underkant av 4 kg. Basert på normal vekst i havet burde all fisk derfor returnere til ferskvann som minimum 3,5-4,5 kilo på seinsommeren 2022. Da fisken var i merd opp til ca. 3 kg før rømming og maksimalt rett over et halvt år i sjøen ble det vurdert at den ville ha tydelig visuelle tegn på at det var oppdrettslaks. Det ble utarbeidet et forslag til overvåking med en kombinert skjellprøvelesing (Repparfjordelva) og snorkling i midten av september litt før gyting. Uttak av eventuelle detekterte oppdrettsindivider ble planlagt utført med harpun (eventuelt med garn etter spesiell tillatelse fra Statsforvalteren ved store mengder oppdrettslaks), og forslaget ble godkjent an Fiskeridirektoratet. Oppdraget ble utført som beskrevet av Akvaplan-niva AS for Cermaq Norway AS.

2 Områdebeskrivelse

2.1 Generelt

De undersøkte elvene er svært forskjellige i størrelse og har ulike bestander av villfisk. Kvalsundelva og spesielt Hamneelva og Snefjordvassdraget er små vassdrag med liten eller ingen fangst av laks. Lafjordelva er regulert, og i tilsvarende undersøkelser i 2019 var vannstanden for lav for snorkling. Det ble konferert med Statsforvalteren i forkant av feltarbeidet som foreslo å undersøke to små kulper under fosser i nedre del av elva, der den øverste fossen mest sannsynlig er et vandringshinder på lav og normal vannstand. Russelva er en litt større elv med greie fangster av laks der det ofte observeres oppdrettslaks, og Repparfjordelva er en stor elv med gode fangster av laks. Russelva er en del av OURO-programmet i 2022, hvorfor denne elven blir undersøkt for oppdrettslaks allerede. Repparfjordelva i regi av Vest-Finnmark JFF har et godt etablert system med overvåking av laks og oppdrettslaks, som beskrevet nedenfor.

2.2 Beskrivelse av fangst og etablerte overvåkingsopplegg i elvene

Repparfjordelva 213.Z

Åpent for fiske etter laks, det ble fanget 2951 individ i 2021. Ca. 10 mil anadrom strekning inkludert sideelva Skaidielva. Elva har et opplegg med rask levering av fangstoppgaver og innlevering og lesing av skjellprøver. I tillegg er det kamera i laksetrappen i øvre del av elven, og lokale medlemmer i fiskeforeningen snorkler de fleste år hyppig i elven og tar ut oppdrettslaks og pukkellaks. Det vandrer svært få eller ingen oppdrettslaks opp trappen. I 2022 var en felle montert i elven i perioden 15 august til 15 oktober, for utprøvelse av fangstinnretning for pukkellaks. Fellen har vært åpen i perioder, men er utstyrt med kamera så eventuell oppdrettslaks ville bli oppdaget. Fiskeforeningen rapporterte at de registrerte et par store laks (7+) med usikker opprinnelse, ellers bare villaks. Naturtjenester i Nord utfører dykking i elven om høsten for gytefisktelling og deteksjon av pukkellaks og oppdrettslaks på oppdrag for Statsforvalteren, og det blir tatt ut eventuell oppdrettslaks i forbindelse med dette. I tillegg utføres det et overvåkingsfiske om høsten for registrering av oppdrettslaks. Denne elven er dermed godt overvåket og har et etablert gjenfangstsystem allerede.

Kvalsundelva 213.6Z

Åpen for fiske etter laks, det ble fanget 57 individ i 2021. Ca. 12 km anadrom strekning, inkludert en innsjø (forpaktet). Gytefiskregistreringer blir utført i elven, da det også blir tatt ut oppdrettslaks.

Russelva 218.Z

Åpent for fiske etter laks, det ble fanget 81 individ i 2021. Ca. 15 km anadrom/fiskbar strekning. Det blir utført årlige gytefisktellinger der oppdrettslaks og pukkellaks blir tatt ut. Denne elven blir snorklet for uttak av oppdrettslaks i OURO-programmet.

Snefjordvassdraget 220.1Z

Åpent for fiske etter laks, det er kun lov å fiske i Snefjordvatn. Det ble registrert 0 laks fanget i 2021. Ca. 2,5 km anadrom/fiskbar strekning (forpaktet), inkludert et stort vann.

Hamneelva

Åpent for fiske etter laks. Det ble registrert 0 laks fanget i 2021. Ca. 3,5 km anadrom/fiskbar strekning (forpaktet), inkludert et stort vann.

Lafjordelva

Åpent for fiske etter laks. Det ble registrert 0 laks fanget i 2021, og i 2022 ble det kun solgt 4 døgnfiskekort i vassdraget (tall fra FEFO). Ca. 3,5 km anadrom/fiskbar strekning (forpaktet). Lafjordelva er regulert, og vann ledes vekk fra selve elveløpet i øvre del av vassdraget. I tilsvarende undersøkelser i 2019 var vannstanden for lav for snorkling. Det er to små kulper under fosser i nedre del av elva, der den øverste fossen mest sannsynlig agerer som et vandringshinder på lav og normal vannstand etter vannkraftreguleringen.

3 Metode og resultater

NB! Nedenfor oppgis et omtrentlig antall fisk observert under snorkling. Fokus under arbeidet har imidlertid vært fullt ut på å se om fisken er oppdrettet eller vill, ikke på antall observert og art. Tallene må derfor IKKE sees som gytefiskestimer eller estimat på hvor mange fisk som oppholdt seg i elvene.

Bilder fra de mindre elvene finnes sist i dokumentet.

Dykkeregistrering blir utført ved at 1-2 personer (avhengig av elvens bredde) flyter/svømmer nedover elven iført vådrakt, maske og snorkel. I områder som er for grunne for snorkling går en person med polaroid solbriller og inspiserer elven fulgt av en person som vader i elven for å skremme eventuelle fisk så at de kan observeres. Ved observasjoner av laks med oppdrettskarakteristikker (e.g. slitte finner, deformiteter, lys farge, butt kroppsform) skytes disse med harpun og tas ut av elven. Ved eventuelle store mengder oppdrettslaks i et område kan statsforvalteren kontaktes og gi tillatelse til uttak med garn. I de små elvene ble helikopter benyttet som transportmiddel til øverst i lakseførende del av vassdragene, da disse områdene er svært utilgjengelige. Langs Kvalsundelva og Repparfjordelva er det bilvei.

Repparfjordelva 213.Z

I Repparfjordelva ble det registrert to oppdrettslaks i skjellprøvene fra fiskesesongen, fiskene veide 3,1 og 6,1 kg. Ingen oppdrettslaks ble fanget i overvåkingsfisket om høsten. Nedre del av elven ble snorklet 21 september på forholdsvis høy vannføring, og det ble observert ca. 20 laks. Undersøkelsen ble gjentatt 29 september på lavere vannføring, da det ble observert en del ørret og ca. 50 laks. Ingen av fiskene hadde oppdrettskarakteristikker. Naturtjenester i Nord utførte registreringer i nedre del av Repparfjordelva 12 september. Det ble observert 2 individer som de var usikre på om de var villfisk helt nederst i elven, disse ble ikke tatt ut og heller ikke observert igjen under de senere registreringene i denne undersøkelsen.

Kvalsundelva 213.6Z

Kvalsundelva ble snorklet på noe høy vannføring 21 september. Det ble observert en del ørret og rundt 100 laks, der ingen hadde oppdrettskarakteristikker. Naturtjenester i Nord utførte gytefiskregistreringer i elven 13 september, og det ble ikke observert noen oppdrettslaks.

Russelva 218.Z

Russelva ble overvåket i OURO-programmet, og Naturtjenester i Nord tok ut 1 oppdrettslaks (ca. 4 kg) under feltarbeid 12-13 september og 2 oppdrettslaks (begge ca. 4,5 kg) under feltarbeid 11 oktober.

Snefjordvassdraget 220.1Z

Snefjordvassdraget ble snorklet 22 september. Det ble registrert totalt 5 laks og 8 ørret ovenfor og 4 laks nedenfor innsjøen, ingen av fiskene hadde oppdrettskarakteristikker.

Hamneelva

Hamneelva ble snorklet 22 september, på noe høy vannføring nedenfor innsjøen. Det ble registrert 8 laks, 6 ørret og 5 røye, ingen av fiskene hadde oppdrettskarakteristikker.

Lafjordelva

Lafjordelva ble flydd over med helikopter fra øverste del av lakseførende strekning til de små fossene i nedre del. Til tross for relativt høy vannføring i andre vassdrag i området, var vannføringen for lav for snorkling og mest sannsynlig oppvandring av laks. I de to kulpene nedenfor fossene ble det observert 5 laks og 2 ørret, ingen av fiskene hadde oppdrettskarakteristikker.

4 Vurdering

I likhet med tidligere registreringer etter rømminger i området, ble det ikke registrert oppdrettslaks i de mindre vassdragene (Kvalsundelva, Lafjordelva, Snefjordvassdraget og Hamneelva). Med unntak av Lafjordelva er disse vassdragene i størrelse godt egnet for registreringer ved snorkling da man har god oversikt over de partiene av elven der fisken mest sannsynlig oppholder seg i og rundt gytetiden (med unntak av innsjøene).

Repparfjordelva og spesielt Russelva virker å tiltrekke seg rømt oppdrettslaks i større grad, hvilket stemmer godt overens med den generelle antakelsen at oppdrettslaks gjerne vandrer opp i litt større vassdrag. I Repparfjordelva ble det fanget to laks i fiskesesongen med oppdrettsopphav, i størrelser som ikke overensstemmer med rømmingen fra Bakfjorden (3 og 6 kg). Det ble observert 2 laks med usikkert opphav helt nederst i Repparfjordelva under Naturtjenester i Nord sitt feltarbeid 12 september. De ble valgt å ikke ta disse ut og de ikke gjenfunnet under de to påfølgende feltrundene utført i denne undersøkelsen. Det ble heller ikke fanget oppdrettslaks under overvåkingsfisket om høsten, og ikke gjort noen klare registreringer av oppdrettslaks i kamera som var montert i nedre del av elven 15 juli til 15 oktober. Samlet vurderer vi at det er lite sannsynlig at noen større mengder laks fra rømmingen på anlegget i Bakfjorden har vandret opp i Repparfjordelva.

Russelva virker å tiltrekke seg rømt oppdrettslaks og årsaken til dette er ikke kjent. Denne elven er derfor ofte med i OURO-programmet. Det ble tatt ut 3 oppdrettslaks som passer inn på størrelsen med rømmingen fra Bakfjord-anlegget, og det kan altså virke som at den laksen som overlevet rømmingen og oppholdt seg i nærområdet har samlet seg i denne elven. Deltakerne i OURO-programmet har mange års erfaring med uttak i denne elven, og har mest sannsynlig tatt ut det som er mulig å ta ut av oppdrettsindivider i vassdraget.

Bilder fra feltarbeidet i vassdragene

Kvalsundelva

Snefjordvassdraget

Hamneelva

Lafjordelva

